

Oryginalny artykuł naukowy
Original article

Data wpływu/Received: **12.06.2019**

Data recenzji/Accepted: **25.10.2019**

Data publikacji/Published: **30.12.2019**

Źródła finansowania publikacji: Wyższa Szkoła Humanitas

DOI: 10.5604/01.3001.0014.0430

Authors' Contribution:

(A) Study Design (projekt badania)

(B) Data Collection (zbieranie danych)

(C) Statistical Analysis (analiza statystyczna)

(D) Data Interpretation (interpretacja danych)

(E) Manuscript Preparation (redagowanie opracowania)

(F) **Literature Search (badania literaturowe)**

Jan Kil*

Nr ORCID: 0000-0001-7026-1669

SKARGA NA WYROK SĄDU ODWOŁAWCZEGO – UWAGI *DE LEGE LATA* I *DE LEGE FERENDA*

WPROWADZENIE

Ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw¹ wprowadzony został do Kodeksu postępowania karnego nowy środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego (art. 55a Kodeksu postępowania karnego). Zgodnie z art. 539a § 1 pkp strony postępowania mogą wnieść skargę do Sądu Najwyższego od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponowne-

* mgr; Wyższa Szkoła Humanitas, Instytut Nauk Prawnych.

¹ Dz. U. 2016, poz. 437 (dalej: „nowelizacja z 2016 r.”).

go rozpoznania. Wśród rodzajów orzeczeń wymienionych w art. 437 § 1 kpk, do których wydania uprawniony jest sąd odwoławczy rozpoznający apelację, skarga przysługuje wyłącznie wobec wyroku uchylającego i przekazującego sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (art. 437 § 2 kpk)². Skarga nie przysługuje tym samym od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji i umarzającego postępowanie w sprawie. Skargą nie można również zaskarżyć decyzji procesowych wydanych w formie innej niż wyrok³. Skarga może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 kpk lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 kpk (art. 539a § 3 kpk). Wnosi się ją w terminie 7 dni od daty doręczenia wyroku z uzasadnieniem (art. 539b § 1 kpk). Wniesienie skargi powoduje wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku (art. 539b § 2 kpk). Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę na posiedzeniu bez udziału stron (art. 539e § 1 kpk). Po rozpoznaniu skargi Sąd Najwyższy postanowieniem oddala skargę albo wyrokiem uchyla zaskarżony wyrok w całości lub w części i przekazuje sprawę właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania (art. 539e § 2 kpk). Na mocy art. 539f, do postępowania w przedmiocie skargi stosuje się odpowiednio przepisy art. 425 § 3 i 4 kpk, art. 428 § 1 kpk, art. 431 kpk, art. 432 kpk, art. 435 kpk, art. 436 kpk, art. 442 § 1 i 3 kpk, art. 457 § 1 i 3 kpk, art. 525 § 1 kpk, art. 526 kpk, art. 527 § 1-4 kpk, art. 528 § 1 kpk, art. 530 § 2 i 3 kpk, art. 531 kpk, art. 534 § 1 i art. 536 kpk.

Celem niniejszego opracowania jest próba oceny nowo wprowadzonego środka zaskarżenia. Ocena ta zostanie dokonana zarówno w przedmiocie zasadności wprowadzenia instytucji skargi przeciwkasatoryjnej do modelu polskiego procesu karnego, jak również trafności poszczególnych rozwiązań normatywnych przyjętych w rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego. Sformułowane przy tej okazji zostaną postulaty *de lege ferenda*, których realizacja, mogłaby – w ocenie autora – przełożyć się pozytywnie na procesowe funkcje skargi przeciwkasatoryjnej.

RATIO LEGIS WPROWADZENIA SKARGI PRZECIWKASATORYJNEJ

Idea wprowadzenia środka zaskarżenia pozwalającego na zakwestionowanie wyroku kasatoryjnego spotkała się z dość powszechną krytyką środowisk prawnych już na etapie prac legislacyjnych. Swoje zastrzeżenia do nowo projektowanej instytucji złożyły takie podmioty jak Sąd Najwyższy, Krajowa Rada Sądownictwa oraz Krajowa Izba Radców Prawnych. W opinii do projektu nowelizacji z 2016 r., przedłożonej przez Sąd Najwyższy, wskazano, że skarga na wyrok sądu odwoławczego może doprowadzić do istotnego wydłużenia postępowania. Same czynności kontroli wymogów formalnych skargi, jej doręczenia pozostałym stronom procesowo-

² D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, tom II: Art. 425-673, Warszawa 2018, s. 613.

³ J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2016, s. 1236.

wym oraz oczekiwania na odpowiedź stron procesowych na skargę będą zajmowały co najmniej kilka tygodni. Suponowano, że czas ten może ulec wydłużeniu w razie konieczności wyznaczenia stronie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu. W opinii przedstawionej przez Sąd Najwyższy krytycznie odniesiono się także do powierzenia wyłącznej kognicji w zakresie skargi Sądowi Najwyższemu, postulując w tym zakresie wprowadzenie kognicji mieszanej Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych⁴. W opinii przedstawionej przez Krajową Radę Sądownictwa eksplikowano natomiast, że projektowane regulacje dotyczące skargi nie uwzględniają dotychczasowych zasad i dyrektyw postępowania karnego, w tym w szczególności zasady wyrażonej w art. 454 § 1 kpk, która nakazuje sądowi odwoławczemu uchylenie wyroku wobec oskarżonego uniewinnionego w I instancji, ewentualnie co do którego umorzono lub warunkowo umorzono postępowanie, jeżeli zasadnie została wniesiona apelacja na niekorzyść oskarżonego. Krajowa Rada Sądownictwa stwierdziła także, że wprowadzenie skargi może poważnie wpłynąć na obniżenie sprawności postępowania sądowego, zwłaszcza na długotrwałość toczących się postępowań, co stoi w sprzeczności z prawem strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki, jak również celowością stosowania ewentualnych środków zapobiegawczych wobec oskarżonego⁵.

W opinii przedłożonej przez Krajową Izbę Radców Prawnych podniesiono z kolei, że brak jest dostatecznie silnych sygnałów, wskazujących na potrzebę zabezpieczenia apelacyjno-reformatoryjnego modelu procesowania w instancji odwoławczej w drodze wprowadzenia nowego środka zaskarżenia przysługującego od wyroków kasatoryjnych. Sztywnie określenie w art. 437 § 2 kpk wypadków, w których sąd odwoławczy wydaje orzeczenie o charakterze kasatoryjnym, zdaje się stanowić wystarczające zabezpieczenie przed nadużywaniem tej możliwości. Powyższe podaje w wątpliwość sens wprowadzenia odrębnego mechanizmu służącego w gruncie rzeczy zdyscyplinowaniu sędziów sądów odwoławczych w zakresie reformatoryjnego orzekania w instancji apelacyjnej, zwłaszcza że opiera się on na konstrukcji skargi, której przyjęcie prowadzić będzie do zachwiania względnie stabilnego systemu środków zaskarżenia. W opinii Krajowej Izby Radców Prawnych krytycznie odniesiono się także do zaproponowanej nazwy nowego środka zaskarżenia⁶.

Skarga na wyrok sądu odwoławczego spotkała się z krytyką doktryny także po wejściu w życie nowelizacji z 2016 r.⁷ W piśmiennictwie zakwestionowano celowość

⁴ Opinia Sądu Najwyższego do nowelizacji z 2016 r., s. 24-25, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207>.

⁵ Opinia Krajowej Rady Sądownictwa do nowelizacji z 2016 r., s. 5-6, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207>.

⁶ Opinia Krajowej Izby Radców Prawnych do nowelizacji z 2016 r., s. 19-20, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207>.

⁷ Zob. P. Czarnecki, *Skarga na wyrok sądu odwoławczego. (Non)sens nowego rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego?*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2016, z. 2, s. 77-105; S. Steinborn, *Skarga na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego na tle systemu środków zaskarżenia w polskim procesie karnym*, [w:] T. Grzegorzcyk i R. Olszewski (red.), *Verba volant, scriptamant. Proces karny, prawo kar-*

wprowadzenia nowej instytucji do Kodeksu postępowania karnego. W tym zakresie podnoszono, że skarga na wyrok sądu odwoławczego nie występowała dotychczas w polskich regulacjach karnoprocesowych oraz że nie znajduje ona swojego odpowiednika w uregulowaniach innych państw europejskich. Wskazywano na ryzyko wydłużenia czasu postępowania związanego z wprowadzeniem dodatkowego środka zaskarżenia. Sygnalizowano ryzyko sparaliżowania prac Sądu Najwyższego ze względu na konieczność rozpoznawania nowego środka zaskarżenia. Podano także w wątpliwość poszczególne rozwiązania normatywne przewidziane w rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego. Mając na względzie powyższe, pojawiły się głosy mówiące wprost o potrzebie niezwłocznego uchylecia nowo wprowadzonej regulacji⁸.

Odnosząc się do kwestii zasadności wprowadzenia skargi przeciwkaskatoryjnej do polskiego modelu procesu karnego, należy w tym miejscu zająć stanowisko przeciwnie do przytoczonych powyżej poglądów i wyrazić aprobatę dla idei wprowadzenia nowego środka zaskarżenia. Uzasadniając wyrażone w zdaniu poprzedzającym stanowisko, należy zwrócić uwagę na kilka kwestii.

Po pierwsze, należy stwierdzić, że skarga na wyrok sądu odwoławczego koresponduje z wprowadzonymi na przestrzeni ostatnich lat zmianami modelu postępowania odwoławczego. Mowa tu o reformach przeprowadzonych w ramach tzw. Wielkiej Nowelizacji, dokonanej w drodze uchwalenia tzw. noweli wrześniowej⁹, uzupełnionej tzw. nowelą lutową¹⁰, których dyspozycje, w zasadniczej części, weszły w życie w dniu 1 lipca 2015 r. Rozwiązania legislacyjne przewidziane w ramach wielkiej nowelizacji zostały zogniskowane na zwiększeniu kontrydiktoryjności procesu karnego¹¹. W zakresie postępowania

ne skarbowe i prawo wykroczeń po zmianach z lat 2015-2016. Księga pamiątkowa poświęcona Profesor Monice Zbrojewskiej, Warszawa 2017, s. 415-428; J. Zagrodnik, *Instytucja skargi na wyrok sądu odwoławczego (rozdział 55a k.p.k.) – zarys problematyki*, [w:] T. Grzegorzczak i R. Olszewski (red.), *Verba volant, scripta manent...*, s. 519-535; D. Gil, *Skarga na wyrok sądu odwoławczego jako nowy nadzwyczajny środek zaskarżenia w procesie karnym*, „Ius et Administratio” 2016, nr 3, s. 81-95; R. Szymczykiwicz, *Skarga na wyrok sądu odwoławczego jako nowy środek odwoławczy w polskiej procedurze karnej*, „Studia Prawnicze i Administracyjne” 2016, nr 1, s. 99-107. Pozytywnie o samej idei wprowadzenia nowego środka zaskarżenia wypowiedział się natomiast A. Lach w *Skarga na wyrok sądu odwoławczego*, [w:] A. Lach (red.), *Postępowanie karne po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 roku*, Warszawa 2017, s. 259-276.

⁸ D. Gil, *Skarga na wyrok...*, s. 95.

⁹ Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247, ze zm.); (dalej: „nowela wrześniowa”).

¹⁰ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396); (dalej: „nowela lutowa”).

¹¹ Zob. szerzej P. Hofmański, *Reforma prawa karnego procesowego. Wprowadzenie*, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2012, nr 4; M. Dąbrowska-Kardas, *W kierunku kontrydiktoryjności procesu karnego*, „Mida” 2011, nr 3; M. Czajka, *W stronę kontrydiktoryjności procesu karnego – głos sędzię*, „Mida” 2011, nr 7; P. Kowalski, *Zasada kontrydiktoryjności procesu karnego w świetle projektu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego*, „Palestra” 2012, nr 7-8; P. Kardas, *Mieszany, kontrydiktoryjny czy inkwizycyjny proces karny. Uwagi o kierunkach projektowanych zmian Kodeksu postępowania karnego*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2011, r. XV (Księga dedykowana dr Ewie Weigend); P. Hofmański, *Proces karny w perspektywie zmian proponowanych przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego*, [w:] P. Hofmański (red.), *Kluczowe problemy procesu karnego*, Warszawa 2011; T. Grzegorzczak, *Podstawowe kierunki projektowanych zmian procedury karnej*, „Państwo

odwoławczego sprowadzały się natomiast do zwiększenia reformatoryjności orzekania w instancji odwoławczej¹². Zmiany w postępowaniu odwoławczym wiązały się przede wszystkim ze zniesieniem ograniczenia, przewidującego wyłączenie postępowania dowodowego co do istoty sprawy w II instancji i wprowadzenie zasady przeprowadzania dowodów w postępowaniu odwoławczym; uchyleniem zakazu orzekania w instancji odwoławczej surowszej kary pozbawienia wolności w razie zmiany ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia oraz przyjęciem w art. 437 § 2 kpk swoistej hierarchii rozstrzygnięć sądu odwoławczego, zgodnie z którą rozstrzygnięcia kasatoryjne, polegające na uchyleniu zaskarżonego orzeczenia i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania ograniczone zostało wyłącznie do przypadków wskazanych w art. 439 § 1 kpk, 454 kpk oraz sytuacji konieczności powtórzenia przewodu sądowego w całości, ustępując tym samym pierwszeństwa rozstrzygnięciom merytorycznym w postaci zmiany zaskarżonego orzeczenia co do istoty, lub uchylenia orzeczenia i umorzenia postępowania¹³.

Opisany powyżej kierunek zmian modelu postępowania odwoławczego, zmierzający do zwiększenia zakresu orzekania reformatoryjnego w II instancji, należy uznać za wszech miar trafny. Ma on bowiem na celu przeciwdziałanie zbyt częstemu uchyłaniu wyroków sądów I instancji i przekazywaniu sprawy do ponownego rozpoznania przez sądy odwoławcze. Wprowadzenie modelu apelacyjno-reformatoryjnego w instancji odwoławczej winno być postrzegane jako środek służący zwiększeniu szybkości postępowania. Powyższe założenie jawi się jako szczególnie cenne na gruncie polskiego wymiaru sprawiedliwości, którego jedną z największych bolączek stanowi przewlekłość postępowań sądowych, tak w sprawach karnych, jak i cywilnych. W tym kontekście należy stwierdzić, że szybkość i sprawność postępowania ma szczególne znaczenie aksjologiczne. Na pełną aprobatę zasługuje wyrażany w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego pogląd, zgodnie z którym szybkie uzyskanie rozstrzygnięcia sądowego leży nie tylko w bezpośrednim interesie jednostki, ale także w interesie publicznym. Wymiar sprawiedliwości nie może być bowiem sprawowany z opóźnieniami prowadzącymi do osłabienia skuteczności sądów oraz zaufania do nich, jak też do państwa w ogóle¹⁴. Podobnie w piśmiennictwie wskazuje się, że szybkie wymierzenie

i Prawo” 2012, nr 11. Co do dyskusji poprzedzającej wprowadzone zmiany zob. np. C. Kulesza, *Przemodelowanie postępowania karnego*, referat wygłoszony na konferencji Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w dniu 28 marca 2010 r., www.bip.ms.gov.pl; J. Skorupka, *Model postępowania przygotowawczego i sądowego*, referat wygłoszony na konferencji Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego w dniu 28 marca 2010 r., www.bip.ms.gov.pl.

¹² D. Świecki, *Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego a możliwość reformatoryjnego orzekania w instancji odwoławczej w świetle wchodzącej w życie 1 lipca 2015 roku nowelizacji kodeksu postępowania karnego*, [w:] T. Grzegorzczak i in. (red.), *Polski proces karny i materialne prawo karne w świetle nowelizacji z 2013 roku. Księga dedykowana Profesorowi Januszowi Tylmanowi z okazji Jego 90. urodzin*, Warszawa 2014, s. 216; M. Fingas, *Orzekanie reformatoryjne w instancji odwoławczej w polskim procesie karnym*, Warszawa 2016, s. 39-42.

¹³ J. Zagrodnik, *Instytucja skargi...*, s. 520.

¹⁴ Wyrok TK z 26.02.2008 r., SK 89/06, Legalis 93712; wyrok TK z 07.12.2010 r., P 11/09, Legalis 266510; wyrok TK z 18.10.2011 r., SK 39/09, Legalis 379745.

sprawiedliwości wzbudza zaufanie do organów procesowych, umożliwia szybką reakcję na łamanie prawa oraz zaspokaja społeczne poczucie sprawiedliwości¹⁵.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy przyjąć, że wprowadzenie do polskiego prawa karnego procesowego instytucji skargi na wyrok sądu odwoławczego, mającej stanowić instytucjonalne zabezpieczenie orzekania reformatoryjnego w instancji odwoławczej, zasługuje na aprobatę. W tym zakresie podzielić należy stanowisko, wyrażone przez ustawodawcę w uzasadnieniu do nowelizacji z 2016 r., zgodnie z którym wprowadzenie skargi przeciwkasatoryjnej należy uznać za przydatne ze względu na praktyczne korzyści, polegające m.in. na eliminowaniu bezzasadnych uchyleń wyroków, co z kolei winno wpłynąć na przyspieszenie postępowania. Skarga na wyrok sądu odwoławczego winna spełniać również funkcję prewencyjną, powstrzymując sądy odwoławcze przed pochopną kasatoryjnością orzekania. Jak wskazano w uzasadnieniu do nowelizacji z 2016 r., istota nowej instytucji polegać ma na przeciwdziałaniu bezpodstawnemu przedłużaniu się postępowania karnego poprzez naruszenie przez sąd odwoławczy unormowania art. 437 § 2 kpk i uchylenie wyroku przy braku zaistnienia ku temu przesłanek¹⁶. Mając powyższe na względzie, należy podzielić stanowisko A. Lacha, który wskazał, że skarga przeciwkasatoryjna spełnia trzy funkcje: 1) ogranicza liczbę wyroków kasatoryjnych; 2) eliminuje skutki nieprawidłowego uchylecia wyroku; 3) eliminuje wadliwe wyroki sądów odwoławczych¹⁷. Wszystkie trzy funkcje jawią się jako cenne usprawnienie procedury karnej. W tym miejscu należy stwierdzić, że nie wydaje się być słuszne stanowisko prezentowane w piśmiennictwie, iż wystarczającym zabezpieczeniem reformatoryjności orzekania w instancji odwoławczej jest sam fakt znowelizowania przepisów działu IX Kodeksu postępowania karnego, w szczególności art. 437 § 2 kpk. Bez wprowadzenia instytucjonalnego zabezpieczenia realizacji wprowadzonych zmian w postępowaniu odwoławczym przepisy te stanowiły swoiste *lex imperfecta*, co mogło przełożyć się na brak ich faktycznego stosowania w praktyce wymiaru sprawiedliwości, które to zagrożenie jawiło się jako szczególnie uzasadnione przy uwzględnieniu wieloletniego „przyzwyczajenia” instancji odwoławczej do orzekania kasatoryjnego. Powyższe zagrożenie jawiło się jako szczególnie aktualne w zakresie apelacji wnoszonych na korzyść oskarżonych, skazanych w pierwszej instancji, w których zasadnie zakwestionowano przypisanie oskarżonym winy. Doświadczenie z praktyki orzeczniczej sądów odwoławczych wskazywało, że sądy te częstokroć chętniej sięgały w takich sytuacjach po orzeczenie kasatoryjne, niż decydowały się na zmianę wyroku poprzez uniewinienie, które w takim przypadku stawało się prawomocne.

¹⁵ A. Siemiaszko, *Dostęp do sądu a przewlekłość postępowania*, „Jurysta” 1999, nr 1, s. 5.

¹⁶ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Sejm VIII kadencji, druk nr 207, s. 11, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207>.

¹⁷ A. Lach, *Skarga na wyrok...*, s. 276.

Nie wydaje się być także przekonujący, podnoszony przez przeciwników nowego środka zaskarżenia argument o negatywnych konsekwencjach wprowadzenia skargi dla szybkości postępowania. W tym zakresie należy zauważyć, że jak przyznają sami oponenti, w obecnym stanie prawnym podstawy wydania orzeczenia kasatoryjnego przez sąd odwoławczy zostały określone wąsko. Jeżeli tak, to z natury rzeczy odsetek spraw, w których dochodzi do wydania wyroku kasatoryjnego, a zatem w których istnieje możliwość wywiedzenia skargi, nie jest znaczny. Okoliczność ta przeczy supozycjom odnoszącym się do ryzyka sparaliżowania prac Sąd Najwyższego ze względu na konieczność rozpoznawania nowego środka zaskarżenia. Ponadto trudno mówić o przedłużeniu postępowania w sytuacji, gdy wywiedziona skarga okaże się zasadna. Nie powinno bowiem budzić wątpliwości, że łączny okres potrzebny na rozpoznanie zasadnej skargi przeciwkasatoryjnej, a następnie ponowne rozpoznanie sprawy przez sąd odwoławczy będzie z pewnością krótszy niż okres rozpoznania całej sprawy od początku.

Zasadność przedstawionego powyżej stanowiska potwierdzają pierwsze dane statystyczne prezentowane przez Sąd Najwyższy w zakresie skargi przeciwkasatoryjnej. Jak wynika z informacji o działalności Sądu Najwyższego za rok 2017 – w 2017 roku wpłynęło do Sądu Najwyższego 41 skarg przeciwkasatoryjnych, podczas gdy w 2016 r. było ich tylko 10. W 2017 roku załatwiono 38 skarg (w 2016 r. – 8), w tym 21 skarg uwzględniono (w 2016 r. – 1), 10 skarg oddalono (w 2016 r. – 1), zaś 7 skarg załatwiono w inny sposób (w 2016 r. – 6). Wszystkie skargi były rozpatrywane na bieżąco, w terminie do 3 miesięcy¹⁸. Jak wynika z powyższych danych, liczba składanych skarg na wyrok sądu odwoławczego systematycznie rośnie, co oznacza, że strony postępowania coraz chętniej korzystają z nowo wprowadzonego środka zaskarżenia. Ponadto, co warte szczególnego podkreślenia, w 2017 roku ponad połowa skarg została uwzględniona, co dodatkowo przekonuje o zasadności wprowadzenia komentowanego środka zaskarżenia do polskiego procesu karnego. Wbrew wyrażanym obawom skargi były rozpatrywane szybko i sprawnie, a ich wpływ nie sparaliżował prac Sądu Najwyższego.

Kontynuując przedstawione powyżej rozważania, należy wskazać, że wprowadzenie skargi przeciwkasatoryjnej może okazać się szczególne cenne w przypadku wyroków objętych tzw. prawomocnością horyzontalną (poziomą). Prawomocność horyzontalna części wyroku powstaje, jeżeli wyrok zostaje zaskarżony tylko w przedmiotowej niesamodzielnej części (np. w odniesieniu do kary, środka karnego) lub w wyniku rozpoznania apelacji uprawomocnia się jedynie w zakresie jego przedmiotowej niesamodzielnej części, przesądzającej wszak co najmniej przypisanie winy i kwalifikacji prawnej czynu, pozostawiając nadal otwartą kwestię reakcji karnej na przypisane przestępstwo albo innego rozstrzygnięcia integralnie powiązanego ze skazaniem i ukaraniem. W takiej sy-

¹⁸ Informacja o działalności Sądu Najwyższego w roku 2017, s. 192-193, http://www.sn.pl/osadzienaj-wyzszym/SitePages/Sprawozdania_z_dzialalnosci.aspx.

tuacji wyłącznie te dalsze elementy, następczo wynikające z przypisanego i zawinonego czynu, stanowią przedmiot ponownego, ograniczonego postępowania przed sądem pierwszej instancji¹⁹. W przypadku powstania prawomocności horyzontalnej części wyroku, na skutek częściowego uchylecia wyroku sądu I instancji przez sąd odwoławczy, możliwość wywiedzenia kasacji zostaje zawieszona do momentu prawomocnego zakończenia postępowania także w części skierowanej do ponownego rozpoznania. Jak wskazuje się bowiem w orzecznictwie, „w wypadku uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji w zakresie orzeczenia o karze, przy utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku co do winy, rozstrzygnięcie sądu odwoławczego w zakresie winy oskarżonego może być poddane kontroli kasacyjnej dopiero po uprawomocnieniu się wyroku sądu odwoławczego rozstrzygającego co do kary wymierzonej oskarżonemu, albowiem dopiero wówczas spełniony jest warunek wydania wyroku kończącego postępowanie (art. 519 k.p.k.)”²⁰. Częściowe uchylecie wyroku, prowadzące do powstania prawomocności horyzontalnej, może zatem w konsekwencji doprowadzić do niezasadnej przewlekłości postępowania, gdy częściowo kasatoryjne orzeczenie, w świetle całokształtu okoliczności faktycznych sprawy, było bezpodstawne. Remedium na przedstawioną sytuację może, jak się wydaje, stanowić właśnie skarga przeciwkasatoryjna.

Nowy środek zaskarżenia z rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego może wpłynąć pozytywnie także na jakość uzasadnień wyroków kasatoryjnych, wydawanych przez sądy odwoławcze. Do momentu wejścia w życie reform przeprowadzonych w ramach tzw. wielkiej nowelizacji w piśmiennictwie powszechnie krytykowano nie tylko nagminność kasatoryjnych rozstrzygnięć sądów drugoinstancyjnych, ale także lakoniczność ich uzasadnień²¹. Wprowadzenie środka zaskarżenia pozwalającego na zakwestionowanie wyroku kasatoryjnego w naturalny sposób powinno wpływać nie tylko na ograniczenie samej liczby wyroków kasatoryjnych, ale powinno także oddziaływać stymulująco na jakość uzasadnień sporządzanych w zakresie tychże orzeczeń. Sąd odwoławczy, licząc się z możliwością przeprowadzenia kontroli wydanego wyroku kasatoryjnego, powinien w pisemnych motywach orzeczenia przedstawić na tyle przekonującą argumentację, aby zniechęcić stronę niezadowoloną z wydanego rozstrzygnięcia do wniesienia skargi, albo przynajmniej doprowadzić do utrzymania wyroku kasatoryjnego w mocy przez Sąd Najwyższy. Mając powyższe na względzie, należy uznać, że nowy środek zaskarżenia sprzyja postulatowi zachowania zasadności intersubiektywnej, formułowanego w zakresie uzasadnień decyzji procesowych, który nakazuje, aby uzasadnienie decyzji procesowej (twierdzenia) odpowiadało kryteriom zasadności powszechnie uznawanym²².

¹⁹ A. Zachuta, *Horyzontalna – pozioma prawomocność przedmiotowej części wyroku*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 9, s. 115. Zob. także P. Hofmański, *Horyzontalna prawomocność części wyroku w procesie karnym*, „Przegląd Sądowy” 1998, nr 4, s. 5.

²⁰ Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2012 r., V KZ 79/11, LEX 112904.

²¹ R. Broniecka, *Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2014, s. 264-265 i przywoływana tam literatura.

²² Zob. M. Zieliński, *Poznanie sądowe a poznanie naukowe*, Poznań 1979, s. 129.

Podsumowując powyższy fragment rozważań, należy uznać, że skarga przeciwkatoryjna wpisuje się w kierunek zmian postępowania odwoławczego w sprawach karnych, zainicjowany nowelą wrześniową, które w swym zasadniczym zrębie zogniskowane zostały na zmniejszeniu elementów katoryjnych na rzecz reformatoryjności postępowania odwoławczego, i jako taki stanowi koherentne uzupełnienie nowo kształtowanego modelu.

Wprowadzenie nowego środka zaskarżenia, umożliwiającego weryfikację prawidłowości decyzji procesowej w postaci wyroku katoryjnego, należy uznać za korespondujące z wyróżnianą w piśmiennictwie karnoprosesowym zasadą kontroli, określaną także w ujęciu węższym jako zasada instancyjności²³. Zgodnie ze wskazaną zasadą procesową działalność uczestników procesu, jak również efekty tejszej działalności, zwłaszcza w postaci decyzji procesowych, powinny podlegać kontroli²⁴. Kontrola rozumiana jest tu jako procesowa weryfikacja prawidłowości określonej aktywności procesowej²⁵. Jak wskazuje się w piśmiennictwie, kontrola spełnia zarówno funkcję prewencyjną, jak i funkcję korekcyjną. Funkcja prewencyjna sprzyja poprawności działania organów procesowych, ze względu na fakt, że organ wydający decyzję lub dokonujący innej czynności musi przewidywać, że w przypadku wydania błędnej decyzji lub niewłaściwego dokonania innej czynności wadliwa decyzja zostanie uchylona lub zmieniona albo orzeczone zostaną inne skutki naruszenia prawa w ramach przeprowadzonej kontroli. Funkcja korekcyjna (reformacyjna) polega z kolei na tym, że wadliwe decyzje lub czynności podlegają reformowaniu, tj. decyzje wadliwe uchyleniu lub zmianie, a czynności – najczęściej powtórzeniu zgodnie z obowiązującymi przepisami²⁶.

Zasada kontroli, zwłaszcza w aspekcie dotyczącym weryfikacji decyzji procesowych w toku instancyjnym, ma szczególne znaczenie aksjologiczne. Stanowi bowiem emanację podstawowych praw obywatelskich, zawartych zarówno w Konstytucji RP, jak i w unormowaniach prawnomiędzynarodowych. Mowa tu w szczególności o art. 78 zd. pierwsze Konstytucji RP, jak również art. 14 ust. 5 MPPOiP²⁷ oraz art. 2 ust. 1 Protokołu nr 7 do EKPCz²⁸, akcentujących prawo do kontroli od-

²³ R. Kmiecik, [w:] P. Wiliński (red.), *System prawa karnego procesowego*, tom III: *Zasady procesu karnego*. Cz. 2, Warszawa 2014, s. 1646.

²⁴ Zob. Z.Z. Muras, *Postępowanie odwoławcze w procesie karnym. Artykuły 425-467 KPK. Komentarz*, Warszawa 2004, s. 20-21.

²⁵ M. Cieślak, *Dzieła wybrane*, tom II: *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, red. S. Waltoś przy współpracy M. Rusinka i S. Steinborna, Kraków 2011, s. 302-303.

²⁶ K. Marszał, *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2013, s. 81. Zob. także J. Brylak, *Instytucja gravamen w postępowaniu karnym*, Warszawa 2013, s. 22-30.

²⁷ Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 nr 38, poz. 167).

²⁸ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. 1993 nr 61, poz. 284).

woławczej, jako „jedno z fundamentalnych praw obywatelskich”²⁹. Wskazane regulacje odnoszą się bezpośrednio do prawa do odwołania od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji. Niemniej można traktować je także jako ogólną wytyczną aksjologiczną, wskazującą na konieczność wyposażenia systemów prawa procesowego w instrumenty pozwalające stronom postępowania na zaskarżanie godzących w ich interesy decyzji procesowych. W takim ujęciu nowo wprowadzona skarga na wyrok sądu odwoławczego wpisuje się w szeroko rozumiane prawo do odwołania, a tym samym realizuje wytyczne aksjologiczne wyznaczone wskazanymi powyższej regulacjami konstytucyjnymi oraz prawnomiędzynarodowymi. W kontekście realizacji zasady kontroli należy także podnieść, że, jak się wydaje, brak jest przekonujących argumentów przemawiających za przyjęciem, że wyrok kasacyjny wydany przez sąd II instancji winien być w istocie jedyną merytoryczną decyzją procesową niepodlegającą weryfikacji w drodze jakiegokolwiek środka zaskarżenia.

Wprowadzenie skargi przeciwkassatoryjnej, uwzględniając wskazane uprzednio funkcje tego środka, należy uznać za sprzyjające realizacji sprawiedliwości proceduralnej w procesie karnym. Zgodnie z poglądami prezentowanymi w piśmiennictwie realizacja sprawiedliwości proceduralnej w postępowaniu karnym polega na takim ukształtowaniu przepisów postępowania, by w sposób najskuteczniejszy z możliwych zapewniały możliwość osiągnięcia trafnego rozstrzygnięcia³⁰. Prawidłowa procedura nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem sprawiedliwego wyroku, lecz jest najbardziej skutecznym środkiem dającym wysoki stopień prawdopodobieństwa osiągnięcia takiego rezultatu³¹. W tym kontekście wprowadzenie dodatkowego mechanizmu kontrolnego, pozwalającego na weryfikację trafności wyroku kasacyjnego, wydanego przez sąd odwoławczy, należy uznać za sprzyjające prawidłowemu rozstrzygnięciu sprawy, zwłaszcza w sytuacji, gdy kontrola decyzji procesowej sądu odwoławczego w omawianym zakresie dokonywana jest bezpośrednio przez Sąd Najwyższy.

Na zakończenie tej części rozważań należy także stwierdzić, że w ujęciu teoretycznym wprowadzenie instytucji skargi przeciwkassatoryjnej może być pożytywane za prowadzące do zewnętrznej integracji systemowej modelu procesu karnego, rozumianego jako ukształtowany przez przepisy prawa karnego procesowego, a także przez orzecznictwo i poglądy nauki wzorzec postępowania karnego oraz wiążący się z nim system podstawowych zasad procesowych³². W tym kontekście należy zwrócić uwagę, że gdyby nie wprowadzenie skargi na wyrok sądu odwoławczego postępowanie karne byłoby w chwili obecnej jedyną procedurą pozbawioną środka zaskarżenia, służącego stronom do zakwestionowania decyzji kasacyjnej organu procesowego drugiej instan-

²⁹ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009, s. 327.

³⁰ P. Wiliński, *Sprawiedliwość proceduralna a proces karny*, [w:] J. Skorupka (red.), *Rzetelny proces karny. Księga jubileuszowa Profesor Zofii Świdry*, Warszawa 2009, s. 81.

³¹ W. Sadurski, *Teoria sprawiedliwości. Podstawowe zagadnienia*, Warszawa 1988, s. 84.

³² A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1984, s. 49.

cji. Na gruncie procedury cywilnej taką funkcję pełni zażalenie do Sądu Najwyższego (*vide*: art. 394¹ § 1¹ kpc), stanowiące, jak wskazano w uzasadnieniu do nowelizacji z 2016 r., wzór normatywny dla skargi przeciwkasatoryjnej³³. W przypadku postępowania administracyjnego instytucją pozwalającą na zaskarżenie decyzji kasatoryjnej organu II instancji jest sprzeciw od decyzji (*vide*: art. 64a-64e ppsa³⁴), zaś w przypadku kasatoryjnego wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego (*vide*: art. 173 § 1 ppsa). Ponownie, jak się wydaje, nie sposób wyeksplikować przekonujących racji, które świadczyłyby o tym, że w postępowaniu karnym mamy do czynienia z na tyle specyficznymi uwarunkowaniami, niewystępującymi w innych procedurach, że mogą one stanowić podstawę do przyjęcia tezy o niezasadności wprowadzenia do procesu karnego środka zaskarżenia skierowanego przeciwko wyrokowi kasatoryjnemu sądu odwoławczego, analogicznego do środków występujących w postępowaniu cywilnym czy administracyjnym.

Mając na względzie całokształt przedstawionej powyżej argumentacji, należy stwierdzić, że wprowadzenie do Kodeksu postępowania karnego nowego środka zaskarżenia, pozwalającego na zakwestionowanie wyroku kasatoryjnego sądu odwoławczego, zasługuje na pozytywną ocenę. O ile jednak sama idea skargi na wyrok sądu odwoławczego jest zasadna, o tyle jej szczegółowa regulacja przyjęta przez ustawodawcę w rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego może w pewnym zakresie budzić zastrzeżenia.

KONSTRUKCJA NORMATYWNA SKARGI PRZECIWKASATORYJNEJ – POSTULATY *DE LEGE FERENDA*

W obecnie obowiązującym stanie prawnym za dyskusyjne można uznać podstawy wniesienia skargi, wskazane w dyspozycji art. 539a § 3 kpk. O ile bowiem zamieszczenie w treści komentowanego artykułu bezwzględnych przyczyn uchylecia wyroku z art. 439 § 1 kpk należy uznać za trafne, o tyle druga z podstaw, określona jako naruszenie art. 437 kpk, budzi wątpliwości interpretacyjne. Art. 437 kpk w § 1 stanowi, że po rozpoznaniu środka odwoławczego sąd orzeka o utrzymaniu w mocy, zmianie lub uchyleniu zaskarżonego orzeczenia w całości lub w części. Dotyczy to odpowiednio rozpoznania środka odwoławczego od uzasadnienia orzeczenia; zgodnie zaś z § 2 art. 437 kpk sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do po-

³³ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Sejm VIII kadencji, druk nr 207, s. 11, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=207>.

³⁴ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn. Dz.U. 2018 poz. 1302).

nownego rozpoznania. Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 kpk, art. 454 kpk lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

Ze względu na powyższe, pojawia się pytanie, czy podstawę skargi może stanowić naruszenie dyspozycji § 1 art. 437, skoro przepis ten określa jedynie katalog możliwych rozstrzygnięć sądu odwoławczego, podjętych na skutek przeprowadzenia kontroli zaskarżonego orzeczenia. Wydaje się, że przynajmniej z formalnego punktu widzenia oparcie skargi na naruszeniu § 1 art. 437 kpk byłoby możliwe i nie powinno prowadzić do uznania tak sformułowanej skargi za niedopuszczalną. Niemniej w literaturze i orzecznictwie wyrażono pogląd, że podstawa skargi oparta na zarzucie naruszenia art. 437 kpk w istocie sprowadza się do naruszenia § 2 wskazanego artykułu³⁵. Naruszenie przepisu art. 437 kpk – jako podstawa skargi – oznacza brak przesłanek wydania kasatoryjnego orzeczenia. Może to nastąpić w trzech sytuacjach. Pierwsza wystąpi wówczas, gdy sąd odwoławczy uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pomimo że zachodziła negatywna przesłanka procesowa powodująca konieczność uchylenia wyroku i umorzenia postępowania. W takiej sytuacji dojdzie do naruszenia art. 437 § 2 zd. 1 kpk w zw. z art. 17 § 1 kpk. Druga sytuacja będzie miała miejsce wówczas, gdy wyrok zostanie uchylony na innej podstawie niż wskazana w art. 437 § 2 zd. 2 kpk, pomimo że katalog tych podstaw uchylenia jest zamknięty. Z trzecią sytuacją będziemy mieli do czynienia, gdy wyrok został uchylony na skutek błędnego uznania, że zachodzi jedna z podstaw wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 kpk, np. co do konieczności ponowienia przewodu w całości³⁶. Mając na względzie powyższe, należy postulować dookreślenie art. 539a § 3 kpk poprzez wskazanie, że podstawę skargi na wyrok sądu odwoławczego może stanowić naruszenie art. 437 § 2 kpk lub uchybienie określone w art. 439 § 1 kpk.

Wykładnia przepisu art. 539a § 3 kpk, statuującego podstawy skargi przeciwkasatoryjnej, wywołała rozbieżności w orzecznictwie także w aspekcie zakresu dokonywanej przez Sąd Najwyższy kontroli naruszenia przez sąd odwoławczy art. 437 § 2 zd. drugie kpk. W zakresie przedmiotowej kwestii wyrażone zostały dwa odmienne stanowiska. Według pierwszego poglądu Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania, czy zarzuty podniesione w apelacji są trafne i czy uchybienia zdiagnozowane przez sąd odwoławczy rzeczywiście wystąpiły, lecz tylko kontroluje, czy wobec stwierdzenia tych uchybień konieczne było uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji³⁷. Odmienne stanowisko zakłada dopuszczalność badania w postępowaniu skargowym zasadności uwzględnienia zarzutów apelacji, o ile doprowadziło to do naruszenia art. 437 § 2 kpk w zakresie zawartych w tym przepisie podstaw uchylenia kontrolowanego

³⁵ J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania...*, s. 1236.

³⁶ D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania...*, s. 631.

³⁷ Pogląd ten wyrażono w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia: 9 grudnia 2016 r., IV KS 4/16; 10 lutego 2017 r., IV KS 6/16; 5 kwietnia 2017 r., III KS 1/17. Do tożsamego w istocie wniosku Sąd Najwyższy doszedł również w wyroku z dnia 30 marca 2017 r., V KS 1/17.

w trybie instancyjnym wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania³⁸.

Powyższe wątpliwości doprowadziły do wydania uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r. (sygn. I KZP 13/17, LEX 2428783). We wskazanej uchwale Sąd Najwyższy, odpowiadając na pytanie, czy zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 kpk, obejmuje analizę ustalonych przez sąd odwoławczy uchybień innych niż wymienione w art. 539a § 3 kpk, o ile doprowadziły one do naruszenia art. 437 § 2 kpk w zakresie wskazanych w tym przepisie podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, czy też zakres tej kontroli ogranicza się do zbadania tego, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego, stwierdził, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, o którym mowa w art. 539a § 1 kpk, ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Mając na względzie przedstawione powyżej wątpliwości interpretacyjne, które odnoszą się do zakresu kontroli dokonywanej w ramach rozpoznania skargi przeciwkasatoryjnej, dotyczą kwestii fundamentalnej dla istoty nowego środka zaskarżenia, należy postulować jednoznaczne rozstrzygnięcie także i tej kwestii przez ustawodawcę. W ocenie autora, wbrew stanowisku wyrażonemu w przywołanej powyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., zakres kontroli wyroku kasatoryjnego dokonywanej przez Sąd Najwyższy powinien obejmować także zbadanie zasadności uwzględnienia zarzutów apelacji, o ile doprowadziło to do naruszenia art. 437 § 2 kpk. Tak przyjęty zakres kognicji Sądu Najwyższego sprzyjać bowiem będzie kompleksowości postępowania kontrolnego przeprowadzanego w trybie skargi przeciwkasatoryjnej. Ponadto można mieć wątpliwości, czy istnieje możliwość faktycznego i prawnego oddzielenia kwestii zasadności uwzględnienia zarzutów apelacyjnych od decyzji kasatoryjnej w sytuacji, gdy to właśnie owe zarzuty apelacyjne spowodowały powstanie przeświadczenia sądu odwoławczego o konieczności uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Pozostając przy problematyce podstaw skargi przeciwkasatoryjnej, można mieć także wątpliwości, czy nie zostały one określone przez ustawodawcę zbyt wąsko. W tym zakresie należy przychylić się do stanowiska, wskazującego na zasadność uzupełnienia katalogu podstaw, określonego w art. 539a § 3 kpk o naruszenie art. 440 kpk, jeżeli wadliwe zastosowanie tego przepisu w danej sprawie doprowadziło do wydania przez sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego³⁹. Sąd Najwyższy powinien mieć także możliwość zbadania w ramach postępowania skargowego, czy apelacja, skutkująca wydaniem wyroku kasatoryjnego, zo-

³⁸ Pogląd ten został wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia: 19 lipca 2017 r., V KS 7/17 i 12 września 2017 r., III KS 6/17.

³⁹ D. Gil, *Skarga na wyrok...*, s. 90.

stała wniesiona skutecznie. Nie można bowiem wykluczyć sytuacji, w której sąd odwoławczy uchylił zaskarżony wyrok po rozpoznaniu apelacji wniesionej po terminie, przez osobę nieuprawnioną, niedopuszczalnej z mocy ustawy, lub przyjętej na skutek niezasadnego przywrócenia terminu (art. 430 kpk w zw. z art. 429 § 1 kpk). Powyższe uchybienie może prowadzić do rażącego naruszenia interesu stron procesowych, zwłaszcza w przypadku gdy wydanie prawidłowej decyzji o pozostawieniu apelacji bez rozpoznania prowadziłoby do uprawomocnienia się wyroku sądu I instancji. Do momentu wprowadzenia skargi na wyrok sądu odwoławczego brak było środka, pozwalającego na zaskarżenie omawianego uchybienia, zaś wydany w takich warunkach wyrok uchylający funkcjonował w obrocie prawnym, ze względu na brak podstaw do uznania go za *non existens*⁴⁰. Wprowadzenie skargi jest dobrą okazją do uzupełnienia luki w tym zakresie. Warta rozważenia jest również sugerowana w piśmiennictwie możliwość rozszerzenia kontroli w trybie skargi przeciwkasatoryjnej na inne decyzje procesowe, takie jak postanowienia sądu odwoławczego o uchyleniu postanowienia o umorzeniu (odmowie wszczęcia) postępowania przygotowawczego, czy też postanowienia o uchyleniu postanowienia o umorzeniu postępowania sądowego na posiedzeniu, albowiem i w tych przypadkach postanowienia kasatoryjne mogą prowadzić do eliminacji niewadliwych orzeczeń wydanych w pierwszej instancji oraz skutków trudnych do zaakceptowania⁴¹.

Przechodząc do kolejnego wątku, krytycznie należy ocenić przyjęty przez ustawodawcę zakres możliwych rozstrzygnięć Sądu Najwyższego w przypadku uznania skargi za zasadną. W takim bowiem przypadku, zgodnie z art. 539e § 2 kpk, Sąd Najwyższy może uchylić zaskarżony wyrok sądu odwoławczego i przekazać sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy został tym samym pozbawiony prawnej możliwości wydania orzeczenia co do istoty sprawy – w postaci uchylenia wyroku i umorzenia postępowania lub też uniewinnienia oskarżonego – nawet w sytuacji, gdy takie właśnie rozstrzygnięcie w danej sprawie jawiłoby się jako zasadne. Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę nie może także uchylić lub zmienić wyroku sądu I instancji⁴².

Przyjęte rozwiązanie trudno uznać za trafne. Brak jest przekonujących argumentów, przemawiających za tak radykalnym ograniczeniem zakresu rozstrzygnięć w przypadku pozytywnego rozpoznania skargi. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie, całkowicie wyłączające możliwość podjęcia przez Sąd Najwyższy decyzji merytorycznej odnoszącej się do przedmiotu procesu, stoi w sprzeczności z wymogami prakseologicznymi. Przykładem może być zwłaszcza sytuacja, w której Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę przeciwkasatoryjną, stwierdzi zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, skutkującej koniecznością umorzenia postępowania. W obecnym stanie prawnym w takim przypadku Sąd Najwyższy, wobec stanowczej dyspozycji art.

⁴⁰ Zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lipca 2011 r., III KK 54/11, LEX 951243; postanowienie Sądu Najwyższego z 5 maja 2006 r., V KK 385/05, LEX 188855.

⁴¹ A. Lach, *Skarga na wyrok...*, s. 270.

⁴² Ibidem, s. 275.

539e § 2 kpk, zmuszony jest przekazać sprawę sądowi odwoławczemu tylko po to, by ten ostatni wyrokiem umorzył postępowanie. Przykładem świadczącym o tym, że opisany problem nie ma wyłącznie wymiaru teoretycznego, może być chociażby sprawa objęta wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2017 r. (IV KS 6/17, LEX 2420342), gdzie Sąd Najwyższy, pomimo zaistnienia przeszkody procesowej *rei iudicatae* z art. 439 § 1 pkt 8 kpk, zmuszony był przekazać sprawę do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu, właśnie ze względu na brak prawnej możliwości wydania rozstrzygnięcia następczego w postaci umorzenia postępowania.

Jak wynika z powyższego, nakaz wydania rozstrzygnięcia w postaci uchylenia wyroku sądu odwoławczego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania jawi się jako rozwiązanie sztuczne i prowadzące do niepotrzebnego wydłużenia postępowania, co z kolei stoi w sprzeczności z nadrzędnym celem przyświecającym wprowadzeniu apelacyjno-reformatoryjnego modelu orzekania w instancji odwoławczej. Przyjęte rozwiązanie nie wykorzystuje także w pełni „potencjału”, jaki wiąże się z przekazaniem kognicji w zakresie skargi przeciwkasatoryjnej Sądowi Najwyższemu. Skoro bowiem dana sprawa na skutek wniesienia skargi trafia przed hierarchicznie najwyższy organ władzy sądowniczej, to sąd ten powinien mieć szeroki wachlarz możliwości w zakresie jej merytorycznego – i jeśli to tylko możliwe – definitywnego rozstrzygnięcia sprawy.

Mając powyższe na względzie, należy postulować rozszerzenie zakresu rozstrzygnięć Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę także na rozstrzygnięcia obejmujące orzeczenia co do istoty sprawy. Możliwym rozwiązaniem w tej kwestii mogłoby być wprowadzenie do art. 539f kpk nakazu odpowiedniego stosowania przepisu art. 537 § 2 kpk, zgodnie z którym, Sąd Najwyższy, uwzględniając kasację, uchyła zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania albo umarza postępowanie, a jeżeli skazanie jest oczywiście niesłuszne – uniewinnia oskarżonego⁴³. Takie rozwiązanie pozwoliłoby w sposób znaczący przyspieszyć postępowanie oraz stworzyłoby warunki do pełnego wykorzystania faktu badania sprawy przez Sąd Najwyższy. Eliminowałoby także sytuację, w której sprawa, po ponownym rozpoznaniu przez sąd odwoławczy, po raz kolejny trafiały do Sądu Najwyższego ze względu na wniesienie kasacji z przyczyn, które były aktualne już w momencie wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego. Sąd Najwyższy powinien także posiadać uprawnienie do skorygowania wyroku I instancji, jak również przejęcia sprawy do swojego rozpoznania na podstawie art. 441 § 5 kpk. Ten ostatni przepis w obecnie obowiązującym stanie prawnym, jako niewymieniony w art. 537f kpk, nie znajduje bowiem zastosowania w postępowaniu ze skargi przeciwkasatoryjnej⁴⁴.

⁴³ Za możliwością wydania przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia wtórnego w postaci umorzenia postępowania opowiedział się J. Zagrodnik (J. Zagrodnik, *Instytucja skargi...*, s. 534).

⁴⁴ D. Gil, *Skarga na wyrok...*, s. 92.

Za zbyt krótki należy uznać siedmiodniowy termin do wniesienia skargi przewidziany w art. 539b § 1 kpk. Zważywszy, że omawiany środek zaskarżenia służyć ma podważeniu orzeczenia wydanego przez sąd drugoinstancyjny, a także uwzględniając prawnie złożone podstawy jego wniesienia, termin ten powinien wynosić co najmniej 14 dni. Wprowadzenie terminu tożsamego z terminem do wniesienia zażalenia, w przypadku całkowicie niewspółmiernej wagi i znaczenia obu środków procesowych, nie można uznać za rozwiązanie trafne. Wydłużenie terminu do wniesienia skargi o 7 dni nie wpłynie znacząco na długość postępowania, a może przyczynić się do podniesienia walorów merytorycznych wywodzonych skarg. Przedstawiona argumentacja ulega istotnemu wzmocnieniu przy uwzględnieniu faktu obwarowania skargi przeciwkaskatoryjnej przymusem adwokacko-radcowskim (art. 526 § 2 kpk w zw. z art. 539f kpk). Wydłużenie terminu do wniesienia skargi do 14 dni stworzyłoby dogodniejsze warunki dla strony niekorzystającej w danej sprawie z pomocy profesjonalisty na załatwienie kwestii związanych z ustanowieniem obrońcy lub pełnomocnika z wyboru, bądź też wystąpieniem o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu. Powyższa kwestia ma szczególnie istotne znaczenie przy uwzględnieniu dyspozycji art. 127a § 1 kpk, zgodnie z którym, jeżeli warunkiem skuteczności czynności procesowej jest jej dokonanie przez obrońcę lub pełnomocnika, termin do jej dokonania ulega zawieszeniu dla strony postępowania na czas rozpoznania wniosku o przyznanie pomocy prawnej w tym zakresie. Wprowadzenie w art. 127a § 1 kpk skutku w postaci zawieszenia terminu do wniesienia skargi, w przypadku złożenia przez stronę wniosku o ustanowienie obrońcy (pełnomocnika) z urzędu, może okazać się wysoce problematyczne w sytuacji, gdy strona wystąpi z takim wnioskiem w końcowym okresie krótkiego siedmiodniowego terminu do złożenia skargi, a już zwłaszcza jeżeli wniosek taki złoży w ostatnim dniu terminu. Jak trafnie wskazuje się w literaturze, w takiej sytuacji może dojść do sytuacji, w której podjęcie czynności zmierzających do zrealizowania prawa strony do skorzystania z pomocy prawnej z urzędu, w istocie doprowadzi stronę do utraty terminu do wykonania czynności głównej w postaci wniesienia skargi przeciwkaskatoryjnej⁴⁵.

Podobnie krótki siedmiodniowy termin do wniesienia skargi może okazać się problematyczny z punktu widzenia art. 127a § 2 kpk, w myśl którego, w wypadku wyznaczenia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu termin do dokonania czynności przez wyznaczonego przedstawiciela procesowego rozpoczyna bieg od daty doręczenia mu postanowienia lub zarządzenia o tym wyznaczeniu. Jak wynika z powyższego, w obecnie obowiązującym stanie prawnym bieg terminu do wniesienia skargi nie jest uzależniony od doręczenia obrońcy (pełnomocnikowi) z urzędu wyroku sądu odwoławczego wraz z uzasadnieniem, wobec którego ma być skierowana skarga. Z tych też względów konieczność pozyskania samego orzeczenia w terminie do

⁴⁵ K. Wróblewski, A. Tęcza-Paciorek, *Skarga na wyrok sądu odwoławczego*, „Palestra” 2017, nr 9, s. 28.

wniesienia skargi musi w naturalny sposób wpłynąć na dodatkowe skrócenie realnego czasu pozostającego na sporządzenie skargi, co z kolei może przełożyć się negatywnie na jakość sporządzonego środka zaskarżenia. Odnosnie do kwestii terminów można natomiast bez przeszkód zachować siedmiodniowy termin do wniesienia pisemnej odpowiedzi na skargę z art. 539c § 2 kpk.

Wątpliwości budzi także forum rozpoznawania skargi na wyrok sądu odwoławczego, które stanowi, zgodnie z art. 539e kpk, posiedzenie niejawne. Rozpoznawanie merytoryczne sprawy na posiedzeniu niejawnym powinno zawsze mieć charakter absolutnie wyjątkowy i dotyczyć najbardziej oczywistych decyzji procesowych. Z tych też względów należałoby przyjąć zasadę rozpoznawania skargi na rozprawie. Kontrydiktoryjna forma procedowania w przedmiocie skargi stworzyłaby możliwość zaprezentowania swoich racji przez strony postępowania bezpośrednio przed składem orzekającym, a tym samym wpłynęłaby korzystnie na rzetelne wyjaśnienie wszystkich okoliczności prawnych i faktycznych będących podstawą zakwestionowania kasatoryjnego wyroku sądu odwoławczego. Ponadto wprowadzenie rozprawy jako forum rozpoznania skargi stworzyłoby możliwość łącznego rozpoznania skargi oraz kasacji, w przypadku ich równoczesnego wniesienia od tego samego wyroku sądu odwoławczego, która to sytuacja może mieć miejsce, gdy w danej sprawie występuje łączność podmiotowa, przedmiotowa lub podmiotowo-przedmiotowa.

Do problematyki forum rozpoznania skargi zastrzeżenia można zgłosić w stosunku do przyjętego przez ustawodawcę składu sądu rozpoznającego skargę i formy decyzji procesowej wydawanej na skutek rozpoznania skargi. W tym zakresie należy zauważyć, że ustawodawca nie uregulował wprost kwestii składu orzekającego w rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego. W takiej sytuacji skład ten będzie wynikał jedynie pośrednio z dyspozycji art. 539e § 2 kpk, zgodnie z którym po rozpoznaniu skargi Sąd Najwyższy postanowieniem oddala skargę albo wyrokiem uchyla zaskarżony wyrok w całości lub w części i przekazuje sprawę właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania. Cytowany przepis wprowadza dywersyfikację formy decyzji procesowej uzależnionej od oceny merytorycznej zasadności skargi. Powyższe przekłada się zaś na skład sędziowski rozpoznający sprawę. Dla wydania postanowienia o oddaleniu skargi wystarczający bowiem będzie skład jednoosobowy (art. 534 § 1 kpk w zw. z art. 539f kpk). Dla wydania wyroku uwzględniającego skargę konieczny będzie natomiast skład trzyosobowy [art. 534 § 1 kpk w zw. z art. 539f kpk *a contrario* w zw. z art. 30 § 2 kpk w zw. z art. 29 § 1 kpk w zw. z art. 77 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2018, poz. 5)]⁴⁶. Uzależnienie składu orzekającego od merytorycznej oceny środka zaskarżenia nie wydaje się być rozwiązaniem trafnym. Jego konsekwencją jest bowiem fluktuacja składu orzekającego w toku rozpoznawania sprawy, co może okazać się w praktyce w najwyższym stopniu problematyczne. Jeżeli

⁴⁶ Tak też K. Wróblewski, A. Tęcza-Paciorek, *Skarga na wyrok...*, s. 35.

bowiem sędzia wstępnie rozpoznający skargę uzna jej zasadność, dojść będzie musiało do powiększenia składu do składu trzyosobowego w celu wydania wyroku. Problem pojawi się, gdy poszerzony skład, wbrew wcześniej przyjętemu stanowisku, uzna skargę za podlegającą oddaleniu, co w konsekwencji ponownie musiałyby prowadzić do zmiany składu – tym razem w postaci jego redukcji – celem wydania postanowienia w składzie jednoosobowym. Alternatywnie sprawa od razu może podlegać rozpoznaniu przez skład trzyosobowy, który w przypadku uznania skargi za bezzasadną podlega redukcji do składu jednoosobowego. Sytuacja komplikuje się jeszcze bardziej w przypadku, gdy skarga podlega uwzględnieniu jedynie w części, zaś w pozostałym zakresie oddaleniu⁴⁷. Mając powyższe na względzie, należy postulować przyjęcie jednolitego składu orzekającego, niezależnego od merytorycznej oceny zasadności skargi i uregulowanie tej kwestii przez ustawodawcę jednoznacznie w rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego.

Wątpliwości budzi wreszcie kwestia opłaty od skargi przeciwkasatoryjnej. Ze względu na odpowiednie zastosowanie art. 527 § 1-4 kpk oraz przepisów wydanych na podstawie art. 527 § 5 kpk (art. 539f kpk) skarga podlega takiej samej opłacie co kasacja. W kontekście powyższego trafnie wskazuje się w piśmiennictwie, że zrównanie opłaty od skargi z opłatą od kasacji nie zasługuje na akceptację. Skoro bowiem skarga ma stanowić środek pozwalający na zakwestionowanie niesłusznych wyroków kasatoryjnych sądów odwoławczych, to brak jest podstaw do obciążania stron kosztami postępowania w tym zakresie, zwłaszcza że postępowanie w przedmiocie skargi przeciwkasatoryjnej nie zastępuje postępowania kasacyjnego⁴⁸. Biorąc powyższe pod uwagę, można zgłosić postulat zlikwidowania odpłatności środka zaskarżenia z rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego lub przynajmniej obniżenia wysokości przewidzianych opłat (choćby do poziomu równego połowie wysokości opłaty od kasacji). Na marginesie należy zaznaczyć, że w pierwotnej wersji projektu nowelizacji z 2016 r. skarga nie miała podlegać opłacie⁴⁹.

KONKLUZJE

Wprowadzenie do polskiego procesu karnego skargi na wyrok sądu odwoławczego należy uznać za trafną decyzję legislacyjną. Skarga stanowi instytucjonalne zabezpieczenie reformatoryjnego orzekania w instancji odwoławczej, a tym samym przyczynia się do zwiększenia szybkości i sprawności postępowania karnego. Uzupełnienie katalogu środków zaskarżenia o instytucję z rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego koresponduje z procesową zasadą kontroli, sprzyja realizacji sprawiedliwości proceduralnej oraz prowadzi do zewnętrznej integracji systemowej modelu procesu karnego.

⁴⁷ Ibidem, s. 35-36.

⁴⁸ D. Gil, *Skarga na wyrok...*, s. 91.

⁴⁹ A. Lach, *Skarga na wyrok...*, s. 272.

Przedstawiona powyżej pozytywna ocena skargi przeciwkasatoryjnej nie oznacza, że regulacja z rozdziału 55a Kodeksu postępowania karnego jest wolna od mankamentów. Wątpliwości budzą w szczególności takie kwestie, jak: sposób określenia podstaw skargi, przyjęty zakres rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, forum rozpoznania skargi, skład orzekający, jak również termin do wniesienia skargi oraz kwestia jej odpłatności. Przedstawione zagadnienia wymagają refleksji naukowej oraz debaty środowisk prawniczych, które być może zaowocują stosownymi zmianami legislacyjnymi. O tym, że warto podjąć wysiłek w tym zakresie, świadczą pierwsze dane statystyczne dotyczące skargi przeciwkasatoryjnej, z których wynika, że liczba składanych skarg rośnie, a te, które do tej pory wniesiono, wielokrotnie okazały się zasadne.

Bibliografia

- Broniecka R, *Uzasadnienie wyroku w polskim postępowaniu karnym*, Warszawa 2014.
- Brylak J, *Instytucja gravamen w postępowaniu karnym*, Warszawa 2013.
- Cieślak M., *Dzieła wybrane*, tom I. *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, red. S. Waltoś przy współpracy M. Rusinka i S. Steinborna, Kraków 2011.
- Czajka M., *W stronę kontrydiktoryjności procesu karnego – głos sędziego*, „Mida” 2011, nr 7.
- Dąbrowska-Kardas M., *W kierunku kontrydiktoryjności procesu karnego*, „Mida” 2011, nr 3.
- Fingas M., *Orzekanie reformatoryjne w instancji odwoławczej w polskim procesie karnym*, Warszawa 2016.
- Gil D., *Skarga na wyrok sądu odwoławczego jako nowy nadzwyczajny środek zaskarżenia w procesie karnym*, „Ius et Administratio” 2016, nr 3.
- Grzegorzczak T., *Podstawowe kierunki projektowanych zmian procedury karnej*, „Państwo i Prawo” 2012, nr 11.
- Hofmański P., *Horyzontalna prawomocność części wyroku w procesie karnym*, „Przegląd Sądowy” 1998, nr 4.
- Hofmański P., *„Proces karny w perspektywie zmian proponowanych przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Karnego*, [w:] P. Hofmański (red.), *Kluczowe problemy procesu karnego*, Warszawa 2011.
- Hofmański P., *Reforma prawa karnego procesowego. Wprowadzenie*, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2012, nr 4.
- Kardas P., *Mieszany, kontrydiktoryjny czy inkwizycyjny proces karny. Uwagi o kierunkach projektowanych zmian Kodeksu postępowania karnego*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2011, r. XV (Księga dedykowana dr Ewie Weigend).
- Kmieciak R., [w:] P. Wiliński (red.), *System prawa karnego procesowego*, tom III: *Zasady procesu karnego*. Cz. 2, red., Warszawa 2014.

- Kowalski P., *Zasada kontradycyjności procesu karnego w świetle projektu Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego*, „Palestra” 2012, nr 7-8.
- Lach A., *Skarga na wyrok sądu odwoławczego*, [w:] A. Lach (red.), *Postępowanie karne po nowelizacji z dnia 11 marca 2016 roku*, Warszawa 2017.
- Marszał K., *Proces karny. Zagadnienia ogólne*, Katowice 2013.
- Muras Z.Z., *Postępowanie odwoławcze w procesie karnym. Artykuły 425-467 KPK. Komentarz*, Warszawa 2004.
- Murzynowski A., *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1984.
- Sadurski W., *Teoria sprawiedliwości. Podstawowe zagadnienia*, Warszawa 1988.
- Siemiaszko A., *Dostęp do sądu a przewlekłość postępowania*, „Jurysta” 1999, nr 1.
- Skorupka J. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2016.
- Steinborn S., *Skarga na wyrok kasatoryjny sądu odwoławczego na tle systemu środków zaskarżenia w polskim procesie karnym*, [w:] T. Grzegorzczak i R. Olszewski (red.), *Verba volant, scripta manent. Proces karny, prawo karne skarbowe i prawo wykroczeń po zmianach z lat 2015-2016. Księga pamiątkowa poświęcona Profesor Monice Zbrojewskiej*, Warszawa 2017.
- Szymczykiwicz R., *Skarga na wyrok sądu odwoławczego jako nowy środek odwoławczy w polskiej procedurze karnej*, „Studia Prawnicze i Administracyjne” 2016.
- Świecki D., *Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego a możliwość reformatoryjnego orzekania w instancji odwoławczej w świetle wchodzącej w życie 1 lipca 2015 roku nowelizacji kodeksu postępowania karnego*, [w:] T. Grzegorzczak i in. (red.), *Polski proces karny i materialne prawo karne w świetle nowelizacji z 2013 roku. Księga dedykowana Profesorowi Januszowi Tylmanowi z okazji Jego 90. urodzin*, Warszawa 2014.
- Świecki D. (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, tom II: Art. 425-673, Warszawa 2018.
- Waltoś S., *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009.
- Wiliński P., *Sprawiedliwość proceduralna a proces karny*, [w:] J. Skorupka (red.), *Rzetelny proces karny. Księga jubileuszowa Profesor Zofii Świdy*, Warszawa 2009.
- Wróblewski K., Tęcza-Paciorek A., *Skarga na wyrok sądu odwoławczego*, „Palestra” 2017, nr 9.
- Zachuta A., *Horyzontalna – pozioma prawomocność przedmiotowej części wyroku*, „Prokuratura i Prawo” 2006, nr 9.
- Zagrodnik J., *Instytucja skargi na wyrok sądu odwoławczego (rozdział 55a k.p.k.) – zarys problematyki*, [w:] T. Grzegorzczak i R. Olszewski (red.), *Verba volant, scripta manent. Proces karny, prawo karne skarbowe i prawo wykroczeń po zmianach z lat 2015-2016. Księga pamiątkowa poświęcona Profesor Monice Zbrojewskiej*, Warszawa 2017.
- Zieliński M., *Poznanie sądowe a poznanie naukowe*, Poznań 1979.

Streszczenie: Przedmiot artykułu stanowi analiza skargi na wyrok sądu odwoławczego, o której mowa w rozdziale 55a Kodeksu postępowania karnego, wprowadzonej do polskiego prawa karnego procesowego nowelizacją z dnia 11 marca 2016 roku. Celem opracowania jest zbadanie zasadniczych cech nowego środka zaskarżenia. W artykule omówiono główne założenia normatywne skargi przeciwkasatoryjnej. Analizie poddano podstawy wniesienia skargi, jak również przyjęty przez ustawodawcę sposób procedowania w jej przedmiocie. W artykule przedstawiono argumenty przemawiające za wprowadzeniem nowego środka zaskarżenia do Kodeksu postępowania karnego. Sformułowano również szereg propozycji legislacyjnych w zakresie skargi przeciwkasatoryjnej.

Słowa kluczowe: postępowanie karne, kontrola sądowa, skarga, środek zaskarżenia, nowelizacja prawa karnego procesowego, Sąd Najwyższy

Complaint against the judgment of the court of appeal – *de lege lata* and *de lege ferenda* remarks

Summary: The subject of the article is the analysis of the complaint against the judgment of the court of appeal, that has been described in chapter 55a of Polish Code of Criminal Procedure and was introduced by Amending Act of 11th March 2016. The purpose of the article is to present and analyse the new regulation. The article covers the main issues, which are the most crucial both in law doctrine and the judicial application of law. The author presents the nature of this specific kind of appeal complaint, conditions of its application and the proceedings in this matter. The paper examines each of the issues penetratingly. The study presents the arguments, which justify the implementation of the new appeal measure to the Polish Code of Criminal Procedure. Besides, the author presents legislative proposals connected with the complaint against the judgment of the court of appeal.

Keywords: criminal proceedings, judicial review, complaint, appeal measure, amendment to the criminal procedure law, Supreme Court